

Gemeente Westland
Het College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 150
2670 AD NAALDWIJK

Betreft: Reactie ASDW op concept Uitvoeringsagenda Beschermd Wonen en
Maatschappelijke Opvang 2022-2026.

Naaldwijk, 13 juni 2022

Geacht College,

Op 23 mei 2022 kreeg de Kerngroep Wonen Welzijn en Zorg (WWZ) van de ASDW het verzoek om een informele reactie te geven op en suggesties en opmerkingen door te geven op de concept Uitvoeringsagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2022-2026 (hierna: Uitvoeringsagenda). De gemeente vroeg vanwege een recente personeelwisseling en het aankomend zomerreces om een snelle reactie van de ASDW.

Een adequate systeem van beschermd wonen en maatschappelijke opvang is essentieel voor de meest kwetsbare huishoudens in het Westland. Daarom vindt de ASDW het belangrijk om, ondanks de korte termijn, toch op de concept Uitvoeringsagenda te reageren. Wij willen graag in een volgende fase in gesprek met betrokken ambtenaren, schilpartners en ervaringsdeskundigen om te verkennen waar zij in de praktijk tegenaan lopen en komen daarna mogelijk nog met een aanvulling op ons advies.

Algemene suggesties en opmerkingen

De ASDW waardeert het dat de gemeente Westland zich in regionaal verband voorbereidt op de aankomende decentralisatie van het beschermd wonen en daarbij ook, vanuit inhoudelijke samenhang, de maatschappelijke opvang betreft terwijl die vooralsnog niet door het Rijk wordt gedecentraliseerd. Zie ook het al eerder door de ASDW gegeven advies (d.d. 29 juni 2021) op de Regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang en de reactie van de gemeente Westland daarop (d.d. 4 november 2021).

De ASDW vindt het een goede insteek om maatschappelijke opvang en beschermd wonen samen te benaderen. Ook de conclusie dat zorgvragen anders zijn ondersteunen wij van harte. Vanwege die verscheidenheid zijn er ook grenzen aan het mengen van doelgroepen. Het is bijvoorbeeld niet vanzelfsprekend om een dakloze in hetzelfde pand onder te brengen als een jongere die beschermd wil gaan wonen.

Hieronder puntsgewijs enkele algemene opmerkingen en suggesties bij de Uitvoeringsagenda.

1. Zorg voor (een betere) aansluiting bij de leefwereld van huishoudens die afhankelijk zijn van voorzieningen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De Uitvoeringsagenda biedt naar onze inschatting (inclusief de inbreng van ervaringsdeskundigen binnen de ASDW) cliënten nog onvoldoende inzicht bij welke loketten en steunpunten zij nu concreet terecht kunnen en binnen welke termijn zij hulp kunnen verwachten.
2. In de jaren 70 van de vorige eeuw deed Amsterdams wethouder en later staatssecretaris Jan Schaefer de beroemde uitspraak "in geouwehoer kun je niet wonen". Dat geldt nog steeds en in het bijzonder voor mensen die zich aan de marges van de samenleving en de woningmarkt bevinden. Het voorstel wekt de indruk van een sterk geloof in de kracht van geschreven taal: als ik het opschrijf bestaat het. Hoe zorgt de gemeente Westland er concreet voor dat de lovenswaardige woorden in de Uitvoeringsagenda worden omgezet in een voor cliënten merkbare werkelijkheid?
3. De huidige *Uitvoeringsagenda* is nog geen *Uitvoeringsplan*. Daarvoor zijn de voornemens veelal nog te weinig concreet (SMART) uitgewerkt. Maatregelen zijn vaak verwoord in voornemens om beter samen te werken, meer af te stemmen, meer te innoveren en meer te onderzoeken. De nadruk ligt nog sterk op het 'wat', nog te weinig op het 'hoe'. Tot welke acties leidt dit concreet? Wie neemt die acties? Wanneer? Met welk resultaat is de gemeente tevreden?
4. De *Uitvoeringsagenda* combineert betrokkenheid met een hoog, maar op onderdelen ook enigszins vaag, ambitieniveau. Veel maatregelen dienen te worden bekostigd uit reguliere middelen en dus waarschijnlijk ook met de bestaande personeelsbezetting.
5. De *Uitvoeringsagenda* is een verdere uitwerking van de overkoepelende Beleidsvisie. Het is mooi dat elke gemeente haar eigen lokale uitwerking heeft opgenomen. De lokale uitwerking per gemeente wisselt sterk in detailniveau. Is er door gemeenten voldoende gekeken naar elkaars maatregelen en gezocht naar *Best Practices* die ook in de eigen gemeente toepasbaar zijn?

Een deel van de maatregelen bestaat uit innovaties en het uitvoeren van aanvullend onderzoek. Wij verwijzen hiervoor naar de aparte paragraaf Innovaties en Onderzoek verderop.

6. Voor een adequate ondersteuning van cliënten is de samenwerking tussen de GGZ en partijen actief in het sociaal domein van de gemeente Westland essentieel. Op basis van ervaringen van de ASDW is er nog te veel sprake van twee gescheiden werelden. Welke bijdrage levert de uitvoeringsagenda om deze werelden met elkaar te verbinden?

7. De Uitvoeringsagenda staat vol met begrippen die voor een gemiddelde lezer moeilijk te begrijpen zijn. Sommige begrippen zijn terug te vinden in de Regiovisie, maar de ASDW vindt dat Uitvoeringsagenda ook zelfstandig leesbaar moet zijn. Voeg daarom een sectie toe waarin je basisbegrippen uitlegt of verwijst naar bronnen met meer informatie. Bijvoorbeeld: *Beschermde Wonen Basis en Plus; Beschermde Thuis Basis en Plus; KCC Daklozenloket, rechtmatigheidstoets, zelfredzaamheidsmatrix op de 6 leefgebieden.*

Feiten en Cijfers

Objectief verdeelmodel

Bij de nieuwe verdeling van de opvangcapaciteit over de DWO-gemeenten wordt een 'objectief verdeelmodel' gebruikt. Onduidelijk blijft hoe dat model werkt.

Stijging benodigde opvangcapaciteit in het Westland

De transformatie van Beschermde Wonen naar een meer lokaal systeem leidt ertoe dat het aantal in het Westland op te vangen cliënten meer dan verdubbeld; van 31 nu naar 76 na toepassing van het nieuwe verdeelmodel. Geen enkele andere gemeente in de DWO-regio krijgt te maken met zo'n stijging. Voor cliënten die een Beschermde woonvorm nodig hebben is de stijging zelfs bijna een factor 4.

In de Uitvoeringsagenda voor het Westland missen wij een duidelijk gevoel van urgentie voor de inzet die nodig is om die opvang te realiseren. Wij zijn ervan overtuigd dat die urgentie weldegelijk wordt gevoeld door betrokken ambtenaren, maar die vertaalt zich nog onvoldoende in de tekst van de Uitvoeringsagenda.

De aansluiting tussen het aantal cliënten dat het Westland moet opvangen en het aantal fysiek benodigde opvangplekken en woningen is lastig te leggen in de notitie. Daarom blijft het onduidelijk of het aantal geplande extra woningen toereikend is.

Het verdeelmodel richt zich, begrijpelijk, op een betere spreiding binnen de regio. Impliciet wordt aangenomen dat het aantal cliënten de komende jaren stabiel blijft. Waar is die aanname op gebaseerd?

Financiële gegevens op hoofdlijnen.

In de tabel bij dit onderdeel zitten waarschijnlijk enkele tyfouten. Zo is het bedrag voor zorgkosten in 2023 exact gelijk aan de uitvoeringskosten in dat jaar. Terwijl de zorgkosten in 2025 een factor 10 hoger liggen. Ook bij de uitvoeringskosten in 2024 staat een overduidelijk onjuist bedrag.

Van project naar proces

Veel maatregelen in de Uitvoeringsagenda zijn lovenswaardig. De ASDW wil ook aandacht vragen voor de middellange-termijn inzet (je kunt het ook 'onderhoud' of 'beheer' noemen) die nodig is om die maatregelen succesvol te laten zijn. Vanuit dit perspectief is eerder sprake van -doorlopende- ondersteuningsprocessen dan -eenmalige- ondersteuningsprojecten.

We noemen enkele voorbeelden:

1. Hoe zorg je ervoor dat buurtvoorzieningen ook daadwerkelijk hun *buurtfunctie* behouden en niet uitsluitend het domein worden van doelgroepen die afhankelijk zijn van maatschappelijke opvang?
2. Het idee van de *Herstelacademie* lijkt sterk gericht op het 'train de trainer' concept. Belangrijk is om mensen die een training krijgen ook blijvend de ondersteuning te bieden die zij nodig hebben.
3. Het woord 'keten' komt vaak voor in het voorstel. Welke rol ziet de gemeente Westland voor zichzelf weggelegd om die 'keten' te regisseren? Op welk niveau bevinden die ketens zich? Op beleidsniveau of casusniveau? De ASDW adviseert om vooral de keten op het niveau van individuele casussen te versterken en daarbij ook te zorgen dat ervaringsdeskundigen en mantelzorgers (dus niet alleen de professionals) een plek 'aan tafel krijgen'.
4. Zorg voor voldoende maatregelen om fraude bij aanbieders te voorkomen. Zie bijvoorbeeld het onderzoek '*Fraude en Zorgverwaarlozing bij beschermd en begeleid wonen*' van het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ) uit 2019.

Aandacht voor extra kwetsbare doelgroepen

1. De Uitvoeringsagenda bevat weinig expliciete maatregelen voor jongeren, terwijl de dakloosheid onder die groep sterk stijgt.

Voldoende aanbod van woningen is een essentiële basis voor beschermd Wonen en maatschappelijke opvang. Wij krijgen signalen dat in het Westland het aanbod van sociale huurwoningen juist voor jongeren die uit pleegzorg, gezinshuizen of andere jeugdvoorzieningen komen al vele jaren onvoldoende is en dat jongeren noodgedwongen vaak uitwijken naar Delft of Den Haag. In de huidige prestatieafspraken met corporaties (Raamovereenkomst Wonen 2021-2025) krijgt deze groep heel weinig aandacht. De ASDW geeft in overweging om met de woningcorporaties aanvullende afspraken te maken die passen bij de meer prominente rol van het Westland op het vlak van beschermd wonen.

Ook particuliere initiatieven kunnen een rol vervullen bij de opvang van jongeren (zoals 'Ons Buitenhuis' in Maasdijk, Kamers met Aandacht, Jeugd Formaat). De ASDW is benieuwd hoe de gemeente deze initiatieven gaat gebruiken. Sommige jongeren hebben een indicatie WLZ (Wet Langdurige Zorg) en hebben dus ondersteuning nodig om long stay zelfstandig met hulp/ondersteuning te wonen. Hoe gaat de gemeente dit ondersteunen?

2. Niet alle kwetsbare groepen worden even gemakkelijk bereikt door maatregelen van de overheid. Zorg ervoor dat je lastig te bereiken individuen niet bij voorbaat neerzet als 'zorgmijders'. Vaak betreft het mensen die al vele jaren in het sociaal domein hebben rondgezworven. Er is eerder sprake van 'zorgmoeheid' dan zorgmijding.

3. Heb aandacht voor de draagkracht van mensen en wijken. Voorkom dat kwetsbare mensen met verschillende achtergronden te veel bij elkaar in sociale huurwoningen terecht komen. Mensen zijn vaak graag bereid om hun burens te helpen, maar kunnen overvraagd worden of zelf te veel zorgen hebben. Een ruimtelijke concentratie van huishoudens die zich in een kwetsbare positie bevinden is ook niet goed voor het nastreven van een positieve gezondheid en normalisering. Hoe gaat de gemeente in samenwerking met woningcorporaties zorgen voor een gebalanceerde spreiding van kwetsbare mensen? Hoe houdt de gemeente rekening met de draagkracht van burens en buurten?
4. Zorg voor een Plan-B. Soms gaat het mis en veroorzaken mensen in een kwetsbare situatie voor overlast en onveilige situaties. Wie treedt dan op? Welke instrumenten zijn beschikbaar? In de Uitvoeringsagenda gaat het veel over signaleren, registreren, onderzoeken, maar (nog) niet zoveel over de praktische zaken die ontwikkeld moeten worden om in te grijpen.

Onderzoek en innovaties

In de Uitvoeringsagenda gaat het vaak over innovaties en het uitvoeren van onderzoek. Echter, onderzoek en innovaties kosten geld en tijd. Zijn die in voldoende mate aanwezig? Daarnaast vraagt het om scherp te zijn in wat je wilt onderzoeken en welke knelpunten de gemeente nu concreet met innovaties wil oplossen. Die scherpheid ontbreekt nu veelal nog in de Uitvoeringsagenda.

Innoveren begint bij weten wat er al is. Maak daarom meer en explicieter gebruik van de "best practices" binnen de DWO-regio én daarbuiten zodat je niet eerst uitgebreid onderzoek hoeft te doen naar iets wat in een andere gemeente al heel positief is opgestart.

Innovaties zijn veelal binnen handbereik, maar vragen om een helpende hand van de gemeente, zoals een beetje ondersteuning, of vragen om het wegnemen van barrières, zoals gemeentelijke leges.

De Uitvoeringsagenda bevat veel intenties voor onderzoek die eigenlijk randvoorwaardelijk zijn voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang (zoals beschikbare locaties, geschikte woonvormen, doorstroom- en uitstroomafspraken, adequate spreiding van Beschermd Wonen en Beschermd Thuis plekken). De ASDW adviseert om deze intenties met prioriteit aan te pakken en te verwerken in een Uitvoeringsplan dat de brug moet slaan tussen de Uitvoeringsagenda en de praktijk.

Eerder constateerden wij al dat de Uitvoeringsagenda onderkent dat zorgvragen van mensen zeer uiteenlopend kunnen zijn. De ambitie dat personen met een GGZ-problematiek thuis in de wijk kunnen blijven wonen onderschrijven wij, echter wij vragen ons af of de gemeente de ernst en diversiteit van deze problematiek onderkent en dus ook beseft welke inspanningen nodig zijn om deze ambitie waar te maken. Onderzoek en innovaties zijn juist op dit onderdeel erg belangrijk.

Soms zijn intenties erg vrijblijvend geformuleerd, zo wil de gemeente de inzet van ervaringsdeskundigen binnen projecten en werkprocessen nog 'bekijken'. Hier is echt een concretere actie nodig.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Westland,

Nico van der Knaap
Voorzitter ASDW